

168/2002 Sb.

NAŘÍZENÍ VLÁDY

ze dne 25. března 2002,

kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky

Vláda nařizuje podle § 134e odst. 2 zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění zákona č. 155/2000 Sb.:

§ 1

Toto nařízení stanoví požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky.

§ 2

Pro účely tohoto nařízení se rozumí

- a) místním provozním bezpečnostním předpisem předpis upravující pracovní a technologické postupy při provozování dopravy,
- b) normovou hodnotou konkrétní technický požadavek obsažený v příslušné české technické normě.

§ 3

Zaměstnavatel při provozování dopravy dopravními prostředky organizuje práci zaměstnanců v souladu s tímto nařízením, se zvláštními právními předpisy,¹⁾ návodem dodaným výrobcem pro provoz a používání dopravních prostředků a místním provozním bezpečnostním předpisem vydaným zaměstnavatelem, kterým se stanoví pracovní a technologické postupy pro bezpečné provozování dopravy, bezpečnost provádění jednotlivých pracovních operací s ohledem na zvláštnosti pracoviště a pracovní prostředí, na možné ohrožení zaměstnanců povětrnostní situací a na pravidla dorozumívání mezi zaměstnanci při pracovních operacích.

§ 4

Další požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování

- a) silniční dopravy, jsou uvedeny v příloze č. 1 k tomuto nařízení,
- b) vnitrozemské plavby, jsou uvedeny v příloze č. 2 k tomuto nařízení,
- c) letecké dopravy, jsou uvedeny v příloze č. 3 k tomuto nařízení,
- d) dráhy, drážní dopravy a dráhy průmyslové, jsou uvedeny v příloze č. 4 k tomuto nařízení.

§ 5

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2003.

Předseda vlády:

v z. JUDr. Rychetský v. r.

1. místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí:

PhDr. Špidla v. r.

Příl.1

Další požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování silniční dopravy

1. Zaměstnavatel je povinen zajistit způsob organizace práce a pracovních postupů při provozování silniční dopravy, obsluze, opravách, kontrole a údržbě dopravních prostředků a pracovních činností, při nichž se používají dopravní prostředky, tak, aby

- a) byly určeny prostory pro bezpečné nakládání a vykládání přepravovaného nákladu a určen zaměstnanec, který řídí a koordinuje tuto činnost,
- b) byly vydány organizační pokyny pro vykládku a nakládku zvláště těžkých nebo rozměrných nákladů a pro připojování a odpojování dopravních prostředků byl zajištěn dostatečný počet zaměstnanců pro tyto činnosti, a před zahájením prací určen způsob jejich dorozumívání,
- c) bylo pracoviště mimo pozemní komunikace v případě potřeby vyznačeno

výstražnými tabulkami, dopravními značkami, případně nahrnutím zeminy tam, kde hrozí nebezpečí zřícení nebo zasypání dopravního prostředku, a za snížené viditelnosti byla nebezpečná místa v terénu opatřena světly, odrazkami nebo odrazovými deskami,

- d) v případě, že to vyžadují okolnosti, byl zaměstnanec při pohybu na pracovišti mimo pozemní komunikace seznámen s místními provozními podmínkami.

2. Zaměstnavatel je dále povinen zajistit, aby zaměstnanec

- a) neodstavoval dopravní prostředek na nevhodném místě z hlediska bezpečnosti práce, zejména v ochranném pásmu inženýrských sítí,¹⁾ a nevjížděl na místa, kde povrch terénu není dostatečně pevný, široký a sjízdný,
- b) používal při výstupu na ložnou plochu dopravního prostředku, při sestupu z ní a při plachtování žebřík nebo jiné vhodné zařízení,
- c) zabezpečil bezpečné otáčení nebo couvání za pomoci dalšího zaměstnance, vyžadují-li to okolnosti, zejména nedostatečný rozhled nebo terén mimo pozemní komunikace,
- d) prováděl kontrolu spojení a kontrolu zajištění závěsného zařízení dopravního prostředku při připojování dopravního prostředku a po odpojení prováděl kontrolu odpojení a zajišťoval rozpojené dopravní prostředky proti samovolnému pohybu,
- e) používal při odstraňování poruch, ke kterým došlo během jízdy na pozemních komunikacích a kdy je nutno na ně vstoupit, výstražné vesty s vysokou viditelností vyhovující požadavkům normových hodnot.

3. U zaměstnance, který řídí dopravní prostředek a na kterého se nevztahuje zvláštní právní předpis,²⁾ je zaměstnavatel povinen zajistit, aby

- a) nepřekročil maximální dobu řízení, která činí 4,5 hodiny; za dobu řízení se považuje i přerušení řízení na dobu kratší než 15 minut. Nejpozději po uplynutí maximální doby řízení musí být řízení přerušeno bezpečnostní přestávkou³⁾ v trvání nejméně 30 minut, nenásleduje-li nepřetržitý odpočinek mezi dvěma směnami nebo nepřetržitý odpočinek v týdnu. Bezpečnostní přestávka může být rozdělena do dvou částí v trvání nejméně 15 minut zařazených do doby řízení,
- b) během bezpečnostní přestávky nevykonával žádnou činnost vyplývající z jeho pracovních povinností, kromě dozoru na vozidlo a jeho náklad. Bezpečnostní přestávky a přestávky na jídlo a oddech se mohou slučovat; přestávky se neposkytují na začátku a na konci pracovní doby,
- c) vedl v listinné formě nebo technickým zařízením denní evidenci o době řízení dopravního prostředku a o čerpání bezpečnostních přestávek.

Příl.2

Další požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování vnitrozemské plavby

1. Zaměstnavatel je povinen zajistit způsob organizace práce a pracovních postupů při provozování vnitrozemské plavby zejména s ohledem na práci na plavidlech, při pohybu plavidel v obvodu přístavu a plavebních komorách.

2. Při vytahování, spouštění, vyvazování a spojování plavidel, při používání lodního výtahu, při práci s lany a kotvou, při sochorování, nakládce, překládce a vykládce nákladu, při práci ve strojovnách plavidel, údržbě, opravách a čištění plavidel je zaměstnavatel povinen zajistit, aby zaměstnanec

- a) používal při práci s lany lana nepoškozená,
- b) neponechával nepoužívaná lana volná,
- c) nezachycoval uvolněná lana rukou,
- d) nezdržoval se před lany v nebezpečném prostoru a nevstupoval do lanových smyček,
- e) ohýbal lana pouze přes kladku nebo pachole,
- f) přecházel z plavidla na plavidlo jen v místech, kde boky plavidel vzájemně přiléhají a obě paluby jsou bez překážek,
- g) přestupoval z plavidla na plavidlo, z nichž jedno je v pohybu, pouze tehdy, když rychlost pohybujícího se plavidla je stejná nebo nižší než rychlost chůze zaměstnance a přestup je možný pouhým překročením boků plavidel, a aby při přestupu nepřenášel žádná břemena,
- h) nepřelézal spojená plavidla po kormidlech a lanech,
- i) při vyvazování plavidla ke břehu nebo v plavebních komorách neopouštěl plavidlo současně s vyvazovacím nebo vrhacím lanem,
- j) při nakládce a vykládce se nezdržoval v nebezpečném prostoru strojů a technických zařízení pro nakládku a vykládku,
- k) měl pro přechod z plavidel na břeh zajištěny vhodné lávky dostatečných rozměrů, které musí být upevněny, opatřeny zábradlím a jejich okraje označeny bezpečnostní značkou.

3. Zaměstnavatel je povinen označit bezpečnostními značkami nebezpečná místa na plavidlech, přístupové a únikové cesty; vnitřní strany poklopů v plavidlech musí být označeny tak, aby označení bylo viditelné i při jejich otevření.

4. Při opravách a údržbě plavidel je zaměstnavatel povinen zajistit, aby

nedošlo k náhlému uvolnění demontovaných částí zařízení. Demontované části musí být před úplným uvolněním zajištěny proti nepředvídanému pohybu a odkládány tak, aby nebránily bezpečnému pohybu zaměstnanců a byly zajištěny proti pádu nebo sesunutí.

5. Zaměstnavatel je povinen poskytnout zaměstnanci vhodné osobní ochranné pracovní prostředky s ohledem na zvláštnosti provozu při vnitrozemské plavbě. Záchrannou vestou musí být zaměstnanec vybaven v případech

- a) kdy plavidlo není vybaveno zábradlím a hrozí nebezpečí pádu zaměstnance,
- b) záchranných prací nebo při havárii plavidla,
- c) použití záchranného člunu pro pracovní nebo záchranné účely,
- d) při opuštění plavidla pomocí otočného ramene,
- e) opuštění plavidla při vyvazování v plavební komoře,
- f) vyprošťování kotvy,
- g) kdy to podle podmínek a charakteru práce určí zaměstnavatel nebo vůdce plavidla.

Příl.3

Další požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování letecké dopravy.

1. Zaměstnavatel je povinen zajistit způsob organizace práce a pracovních postupů při provozování letecké dopravy s ohledem na řízení, obsluhu, zajišťování leteckých prací a leteckých služeb a při stanovení pravidel pohybu všech dopravních prostředků, ostatních mechanismů a osob v areálu letiště.

2. Nakládání, překládání a vykládání přepravovaného nákladu a práce při obsluze, údržbě a opravách letadel, jejich plnění pohonnými hmotami, provádění motorových zkoušek, vlečení, mytí, pojíždění a rozmrazování letadel, vyhřívání jejich kabin a práci za nepříznivé povětrnostní situace organizuje zaměstnavatel tak, aby zaměstnanec

- a) k vlečení letadel používal pouze zařízení určená pro příslušné typy letadel,
- b) nevstupoval nebo nevjížděl do nebezpečného prostoru u vrtule a před vstupy proudových motorů,
- c) nepohyboval se nebo nepojížděl za letadly, která mají spuštěné motory,
- d) vstupoval, pohyboval se a vykonával pracovní činnost na ploše letiště se

zvýšenou pozorností s ohledem na provoz a aby při cestě na pracoviště a odchodu z pracoviště používal pouze stanovené přístupové a únikové cesty,

- e) vykonávající práci na provozních plochách letiště a v nebezpečných prostorách používal výstražné vesty, postroje nebo oděvy s vysokou viditelností nebo z fluorescenčních materiálů, popřípadě prostředky na ochranu sluchu nebo hlavy splňující požadavky normových hodnot.

Příl.4

Další požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dráhy, drážní dopravy a dráhy průmyslové

1. Zaměstnavatel je povinen zajistit způsob organizace práce a pracovních postupů při provozování dráhy, drážní dopravy¹⁾ a dráhy průmyslové s ohledem na obsluhu, doprovod, údržbu a opravy drážních vozidel, zvláštní technologie používané při provozování dráhy, práci v kolejišti, na trati, v obvodu dráhy, včetně určování a označování přístupových a manipulačních cest a stezek a zabezpečení bezpečného pohybu po přístupových cestách i při nepříznivé povětrnostní situaci, stavební činnosti, údržbě, překládce a vykládce nákladu, při připojování a odpojování drážních vozidel, posunu, zajišťování drážních vozidel proti náhodnému pohybu a při specifických činnostech.

2. Zaměstnavatel je povinen na pracovišti označit bezpečnostními značkami stožáry, sloupy, konstrukce, pevné objekty, zařízení a jiné překážky zasahující do volného schůdného a manipulačního prostoru. Pro ochranu zaměstnanců na pracovišti je zaměstnavatel povinen v případě potřeby zajistit užívání výstražných systémů, například zastavovacích terčů.

3. Zaměstnavatel je povinen zajistit způsob organizace práce a pracovních postupů při provozování dráhy, drážní dopravy a dráhy průmyslové tak, aby zaměstnanec

- a) vstupoval, pohyboval se a pracoval v kolejišti jen za účelem výkonu práce, a to se zvýšenou pozorností na provoz, a aby při cestě na pracoviště a při odchodu z pracoviště používal pouze určené přístupové a únikové cesty,
- b) nestoupal a nesedal na hlavu kolejnic, srdcovku, přídržnici, jazyk nebo opornici výměny, na narážecí a táhlové ústrojí a na další zařízení drážních vozidel, s výjimkou stupaček a míst k tomu určených,
- c) nepodlézal drážní vozidla a nevstupoval mezi ně, pokud jsou v pohybu,
- d) nepřecházel koleje před a za stojícími drážními vozidly ve vzdálenosti menší než 5 metrů a nepřecházel koleje bezprostředně před a za jedoucími

drážními vozidly,

- e) neprocházel mezerami mezi drážními vozidly, je-li vzdálenost mezi nimi menší než 10 metrů, pokud se nepřesvědčil, že tato vozidla nebudou uvedena do pohybu,
- f) nevystupoval, nesestupoval a nestál na brzdové plošině, schůdcích a bočních stupátkách drážních vozidel, pokud se nemůže přidržovat madla,
- g) nevystupoval na střechy drážních vozidel a jejich náklady na kolejištích s trolejovým vedením, pokud toto vedení není vypnuto a řádně zajištěno,
- h) při posunu drážních vozidel na ně naskakoval a seskakoval z nich jen tehdy, odpovídá-li rychlost drážního vozidla rychlosti jeho chůze,
- i) nenaskakoval a neseskakoval z drážních vozidel za nepříznivé povětrnostní situace, zejména za mlhy, deště, sněhu a náledí,
- j) ručně nesvěšoval a nerozvěšoval drážní vozidla, která jsou v pohybu,
- k) nerozvěšoval drážní vozidla tyčí v případě, že jejich rychlost neodpovídá rychlosti chůze,
- l) nerozvěšoval drážní vozidla při spojeném brzdovém, vzduchovém a jiném potrubí, při spojených kabelech elektrického topení a ovládání vozidel a při spuštěných přechodových můstcích,
- m) nevstupoval při svěšování a rozvěšování drážních vozidel mezi ně, pokud nejsou v klidu,
- n) nestál při jízdě na stupátkách drážních vozidel na straně ramp a pevných staveb zasahujících do zúženého průjezdného průřezu,
- o) netlačil nebo netáhnul drážní vozidla z a nárazníky nebo šroubovky při současné chůzi v koleji,
- p) nevstupoval do prostoru mezi nákladní rampu a drážní vozidla, nezdržoval se v tomto prostoru a v místech, kde je úzký průjezdný průřez nebo není zachován volný schůdný prostor,
- r) při posunu, při práci na kolejišti, při čištění, údržbě a opravách drážních vozidel, při práci ve výškách a na pracovišti, kde je nebezpečí pádu předmětů nebo pracovních úrazů způsobených elektrickým proudem, a při stavební činnosti používal výstražné vesty, postroje nebo oděvy vyrobené z fluorescenčního materiálu, vhodné prostředky na ochranu hlavy a obuv s protiskluznou podešví vyhovující požadavkům normových hodnot a svítlny s bílým světlem, pokud vstupuje do tunelu.

1) Například zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění zákona č. 60/2001 Sb., zákona č. 478/2001 Sb. a zákona č. 62/2002 Sb., zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 478/2001 Sb., zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění zákona č. 358/1999 Sb. a zákona č. 254/2001 Sb., zákon č. 49/1997 Sb., o

civilním letectví, ve znění zákona č. 189/1999 Sb. a zákona č. 146/2000 Sb., zákon č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění zákona č. 189/1999 Sb., zákona č. 23/2000 Sb., zákona č. 71/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb. a zákona č. 77/2002 Sb.

1) Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon).

1) Zákon č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění zákona č. 189/1999 Sb., zákona č. 23/2000 Sb., zákona č. 71/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb. a zákona č. 77/2002 Sb.

2) Zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění zákona č. 304/1997 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 150/2000 Sb. a zákona č. 361/2000 Sb.

Zákon č. 475/2001 Sb., o pracovní době a době odpočinku zaměstnanců s nerovnoměrně rozvrženou pracovní dobou v dopravě.

3) § 134e odst. 1 písm. a) zákoníku práce.